

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-10-11

Vår referens

Annika Andersson
Utvecklingssamordnare
annika.andersson4@malmö.se

Besvarande av nämndinitiativ Helena Nanne (M) - Inga skattepengar till extremister STK-2024-1159

Sammanfattning

Helena Nanne (M) har till kommunstyrelsen inkommit med ett nämndinitiativ- Inga skattepengar till extremister. Kommunstyrelsen beslutade på dess sammanträde den 14 augusti 2024 (§213) att ge stadskontoret i uppdrag att bereda nämndinitiativet. I initiativet uppmanas kommunstyrelsen att uppdra åt stadskontoret att tillsammans med berörda förvaltningar genomföra en genomlysning av de föreningar som mottar bidrag av Malmö stad i syfte att säkerställa att ingen av organisationerna har deltagit i hyllande av Hamas, andra terrororganisationer eller på annat sätt agerat i strid mot Malmö stads riktlinjer för bidragsgivning och återrapportera till kommunstyrelsen.

Stadskontoret ser att förslaget om en genomlysning av samtliga organisationer som i dag får bidrag från Malmö stad endast skulle ge en ögonblicksbild för stunden. I stället arbetar Malmö stad kontinuerligt med stickprovskontroller samt utökade granskningar i särskilt utvalda fall, när till exempel information inkommit till staden som föranleder detta.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen avslår nämndinitiativ av Helena Nanne (M) – Inga skattepengar till extremister.

Beslutsunderlag

- Nämndinitiativ Helena Nanne (M) - Inga skattepengar till extremister (tillgänglighetsanpassad)
- Beslut KS 240814 §213 Nämndinitiativ Helena Nanne (M) - Inga skattepengar till extremister

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 241014 Besvarande av nämndinitiativ från Helena Nanne (M) - Inga skattepengar till extremister
- Regler och riktlinjer för Malmö stads stöd till idéburen sektor - KF 2019
- Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället. Vägledning för handläggare

Beslutsplanering

Kommunstyrelsen 2024-08-14

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2024-10-14

Kommunstyrelsen 2024-10-15

Beslutet skickas till

Helena Nanne (M)

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Fritidsnämnden

Funktionsstödsnämnden

Kulturnämnden

Stadskontoret, hållbarhetsavdelningen

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Helena Nanne (M) har till kommunstyrelsen inkommit med ett nämndinitiativ - Inga skattepengar till extremister. I initiativet nämns att det har förekommit dubbelbottnade budskap vid flera demonstrationer i Malmö till stöd för Palestina. Initiativtagaren lyfter fram att Malmö stads bidragsgivning till föreningar och organisationer ska bidra till att stärka det demokratiska samhället och göra Malmö till en bättre och mer sammanhållen stad. I ljuset av att Malmö stad ställer demokratikrav vid bidragsgivning till föreningar vill initiativtagaren att en genomlysning av de föreningar som tar emot kommunalt stöd ska genomföras. Syftet med genomlysningen skulle vara att garantera att inga av dessa föreningar deltar i hyllningar av terrorgrupper, eller att de på annat sätt har brutit mot Malmö stads riktlinjer.

Bakgrund

På nationell nivå införde regeringen år 2023 ett förtydligt demokrativillkor för organisationer som ansöker om och beviljas bidrag av exempelvis myndighet, region och kommun. Demokrativillkoren finns till för att den som ger bidrag ska kunna försäkra sig om att bidrag inte ges till verksamheter som står i strid med samhällets grundläggande värderingar och demokratiska principer. Under 2023 tog regeringen fram en vägledning till handläggare för hur granskning av demokrativillkoren kan gå till. Det pågår även ett omfattande arbete bland offentliga aktörer i stort i Sverige som ger bidrag till civilsamhället för att tydliggöra hur demokrativillkoren praktiskt ska tillämpas och hur långtgående bidragsgivarens granskning och inhämtande av information ska och kan vara.

I Malmö stad har kommunfullmäktige fattat beslut om Regler och riktlinjer för Malmö stads stöd till idéburen sektor som gäller för hela stadens bidragsgivning. Riktlinjerna ska bidra till att verksamheterna som söker stöd från Malmö stad bemöts likvärdigt, oavsett vilken nämnd de söker bidrag eller annat stöd från. Riktlinjerna ska också säkerställa att den verksamhet som får stöd står bakom de demokratiska värderingar som Malmö stad står för. 2018 fattat kommunfullmäktige beslut om demokrativillkor - Regler och riktlinjer för Malmö stads stöd till idéburen sektor, som gäller för hela stadens bidragsgivning. Vidare ska den verksamhet som bedrivs komma Malmöborna till gagn. Utöver dessa riktlinjer har respektive nämnd specifika regler som anpassats till det stöd som ges från nämnden.

För att få ekonomiskt stöd från Malmö stad ska organisationen uppfylla de krav som uppställs i Regler och riktlinjer för Malmö stads bidragsgivning. Grundförutsättningen för stöd och bidragsgivning är tillit. Dock ställs vissa krav för att kunna beviljas bidrag från Malmö stad. Exempelvis ska föreningen ta ställning för demokratin som samhällssystem och verka för jämställdhet, mångfald, alla människors lika värde och likabehandling i verksamheten samt ta avstånd från våldsbejakande uttryck och åsikter. Företrädare för föreningen, till exempel styrelsemedlem, anställd eller volontär, som i föreningens namn uttrycker åsikter i strid med ovanstående ska omgående av föreningen uppmanas att lämna sitt uppdrag.

Den ansvariga nämnden inhämtar information om den aktuella verksamheten vid såväl ansökan som redovisning av bidraget. I det flesta fall finns även en löpande dialog med verksamheten. Utöver detta kan fördjupade stickprovskontroller göras. Vid misstanke om att kraven inte uppfylls inleder nämnden en granskning och tar kontakt med den berörda verksamheten. En utökad granskning kan även genomföras om nämnden fått kännedom via media eller på annat sätt att det finns en misstanke om brott mot stadens regler och riktlinjer. Granskningen genomförs på det sätt som anses lämpligt för att utreda misstanken om att kraven inte uppfylls av den enskilda organisationen.

Under det första halvåret av 2024 har Malmö stad fattat cirka 560 enskilda beslut om beviljat bidrag till civilsamhället och genomfört cirka 22 utökade granskningar samt 4 stickprovskontroller. Ingen av dessa granskningar har visat på brott mot Regler och riktlinjer för Malmö stads stöd till idéburen sektor.

De av kommunstyrelsen fastslagna principerna för bidragsgivning till externa organisationer kommer under hösten att revideras. Ärendet med de reviderade principerna är beslutsplanerad till hösten 2024 med förslag att träda i kraft 1 januari 2025 (STK-2024-1085). I de reviderade principerna föreslås bland annat att kommunstyrelsens förvaltning inför ansökningsperioder, urvalskriterier och bedömningsgrunder för ansökningar. Det föreslås också att kommunstyrelsens

förvaltning ansluter till det digitala boknings- och bidragssystem som kommunfullmäktige beslutat ska implementeras i stadens bidragsgivande nämnder. Utgångspunkten är att arbetet med att förbättra och förtydliga arbetsprocessen för uppföljning av verksamheter som mottar bidrag ska ske i enlighet med de av regeringen beslutade demokrativillkoren (prop.2023/24:119) samt i enlighet med de grundläggande principerna för behandling av personuppgifter (kapitel 5, Dataskyddsförordningen 2016/679).

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret vill lyfta fram att grundförutsättningen för stöd och bidragsgivning är tillit. Samtidigt ställer staden krav på organisationer för vad som måste efterlevas för att beviljas bidrag. Det är organisationens ansvar att se till att den efterlever Malmö stads regler och riktlinjer för bidragsgivning. Ansvarig nämnd inhämtar information om den aktuella verksamheten både i samband med ansökan, vid uppföljning samt vid återrapportering.

Stadskontoret vill betona att det i regeringens vägledning för tillämpning av demokrativillkoren (SOU 2019:35) lyfts fram att det är av stor vikt att valet av verksamheter eller organisationer som granskas djupare sker på relevanta och icke-diskriminerande grunder. I enlighet med Malmö stads regler och riktlinjer görs en utökad granskning av en organisation när det finns misstanke om att kraven inte uppfylls eller det har kommit till berörd nämnds kännedom att det finns misstanke om att brott mot kraven begåtts. Stickprovsgranskning sker slumpmässigt utifrån av förvaltningen uppsatta kriterier. Stadskontoret ser positivt på att det utförs fler stickprovskontroller. Stadskontoret ser dock att det krävs mer resurser för att detta ska vara möjligt utföra.

Stadskontoret ser, liksom nämndinitiativtagaren, att det finns ett behov av att förbättra och förtydliga arbetsprocessen för granskning av organisationers efterlevnad av demokrativillkoren. Exempel på identifierat behov i staden är fortbildning och framtagande av konkret stöd till handläggare för att på ett likvärdigt, proportionerligt och rimligt sätt kunna granska att demokrativillkoren efterlevs. Stadskontoret identifierar även att arbetet med att förbättra och förtydliga arbetsprocessen för bidragshantering ska gå i linje med den nya lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete (2023:196), där kommunen åläggs ett ökat ansvar att säkerställa att det brottsförebyggande arbetet bedrivs strukturerat, kunskapsbaserat och effektivt. Ett gemensamt digitalt system för stadens bidragsgivande förvaltningar är en av de åtgärder som stadskontoret ser kan bidra till ett bättre och mer systematiserat sätt att genomföra granskningar och stickprovskontroller.

Stadskontoret tolkar nämndinitiativet som att genomlysningen innebär en granskning av enskilda individer som företrädare för en organisation. Då denna granskning avses göras retroaktivt ser stadskontoret att insamling av information behöver ske exempelvis via medias nyhetsrapportering, men även via sociala medier så som X, TikTok, YouTube och Facebook. I nämndinitiativets inledande text nämns även att det förekommit hyllande av terrororganisationer på arabiska, vilket stadskontoret tolkar som att genomlysningen bör genomföras på fler språk än det svenska. Utifrån ovanstående tolkning ser stadskontoret att det finns särskilda utmaningar kring de delar av förslaget som föreslår en genomlysning av individers förehavanden i demonstrationståg och/ eller på sociala medier utifrån grundlagsskyddade fri- och rättigheter, diskrimineringslagstiftningen samt dataskyddsförordningen. Stadskontoret vill särskilt påpeka att en eventuell insamling av information om enskilda individer måste göras i enlighet med de grundläggande principerna för behandling av personuppgifter (kapitel 5, Dataskyddsförordningen 2016/679).

Stadskontoret ser att förslaget om en genomlysning av samtliga organisationer som i dag får bidrag från Malmö stad endast skulle ge en ögonblicksbild för stunden. Istället arbetar Malmö stad kontinuerligt med stickprovskontroller samt utökade granskningar i särskilt utvalda fall, när till exempel information inkommit till staden som föranleder detta.

Ansvariga

Per-Erik Ebbeståhl Avdelningschef

Magdalena Bondeson Sektionschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör